

Кравчук О.О.,
доктор юридичних наук, доцент,
суддя
Вищого антикорупційного суду

УДК 342.95 (477)

DOI <https://doi.org/10.32845/2663-5666.2020.2.16>

ЕЛЕКТРОННА АНТИКОРУПЦІЙНА ДЕКЛАРАЦІЯ: ВЕКТОРИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Постановка проблеми. Із завершенням щорічної деклараційної кампанії за 2019 р., пролонгованої цього року через карантин, необхідно згадати ряд правових і організаційних проблем регулювання процедур складання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (далі – декларація). Значна кількість цих проблем щороку згадуються і долаються майже кожним декларантом. А до суб'єктів декларування в Україні належать близько 1 млн. осіб, як свідчить кількість декларацій за кожен рік у Єдиному державному реєстрі [1].

Правове регулювання антикорупційного декларування має достатньо давню історію, проте декларації в електронному вигляді на сайті НАЗК подаються лише з 2016 р. (для деяких категорій осіб), і з 2017 р. (із річної декларації за 2016 р.) для всіх категорій осіб [2]. На сьогодні декларація подається на підставі Закону України «Про запобігання корупції», в межах заходів, передбачених його розділом VII «Фінансовий контроль» [3]. В останні роки цей Закон став одним із найбільш динамічно змінюваних (у 2019 р. прийнято 8 законів, а в 1 кварталі 2020 р. – ще 4 закони про внесення змін до нього), майже наздогнавши за кількістю змін Податковий кодекс (в 2019 р. та 1 кварталі 2020 р. до кодексу було внесено зміни 14-ма законами). Три закони внесли зміни до розділу VII Закону «Про запобігання корупції» – це Закони № 140-IX від 02.10.2019, № 263-IX від 31.10.2019 та № 524-IX від 04.03.2020 [4; 5; 6].

Тож правове регулювання відносин декларування змінюється, і в дечому змінюється на спрощення, однак, вочевидь, не в усьому, та не достатньо.

Гіпотезою цієї статті є те, що існуючий механізм електронного антикорупційного декларування є занадто громіздким і ускладненим, а тому потребує спрощення і вдосконалення.

Тому в цій статті маємо на меті розробити ряд висновків і пропозицій, спрямованих на удосконалення правового забезпечення електронного антикорупційного декларування. Досягнення такої мети сприяє вирішенню загальнонаукових проблем права сталого розвитку, зокрема, удосконалення правового забезпечення ефективного відповідального врядування.

Методологія. Ця стаття має, здебільшого, практичний описовий характер і базується на особистому емпіричному досвіді автора як юриста, як суб'єкта декларування, на спілкуванні з іншими суб'єктами декларування, і відповідно на проблемах і склад-

ношах, що виникають під час декларування. Тому в статті ми опишемо ряд складнощів, з якими стикаються суб'єкти декларування. У ході дослідження ми підніmemo ряд риторичних питань, які в межах чинного законодавства залишаються без відповіді.

Ми також пам'ятаємо, що правопорушення у сфері декларування тягнуть за собою кримінальну та адміністративну (що в багатьох випадках, за тяжкістю покарання, може розцінюватись також як кримінальна) відповідальність. Це підвищує вимоги до якості та передбачуваності закону, що регулює відносини декларування. З етичних міркувань ми, здебільшого, не розглядатимемо в цій статті кримінально-правовий аспект проблеми.

Правове регулювання антикорупційного декларування розглядали, зокрема, Л.В. Войтович, О.О. Дудоров, К.Б. Дудорова, З.А. Загинеї, Д.Г. Михайленко, С.І. Мінченко, Р.О. Мовчан, В.Г. Сенік, З.М. Топорецька. Серед найбільш вагомих робіт останніх років слід відзначити кандидатську дисертацію А.М. Черенкова, що хоча й написана по криміналістиці, однак зачіпає багато проблемних речей, що стосуються адміністративно-правового аспекту проблеми – правового регулювання відносин декларування [7]. У нашій статті ми безпосередньо розглянемо ряд актуальних, на думку автора, правових проблем та складнощів у сфері електронного антикорупційного декларування та запропонуємо пропозиції до законодавства щодо їх удосконалення.

До проблем, розглянутих у цій статті, відносяться: (1) уточнення кола суб'єктів декларування; (2) особливості подання декларації під час звільнення; (3) подання однієї й тієї ж декларації в кількох статусах; необхідність: (4) надання декларантові права зробити пояснення до декларації при її поданні, (5) надання йому права повного доступу до змісту своєї декларації після її подання, (6) збільшення строків на подання виправленої декларації.

Коло суб'єктів декларування. Ми зазначали про це в одній зі статей, і продовжуємо стверджувати, що коло суб'єктів декларування не є визначеним у законі належним чином, через що категорія «посадових осіб юридичних осіб публічного права» лишається вкрай непередбачуваною через нечітку визначеність обох понять – «посадова особа» та «юридична особа публічного права» [8]. Тому не виключена ситуація, коли певні особи можуть не розуміти, що вони потрапляють або не потрапляють до кола суб'єктів декларування, через недостатню якість і відповідно недостатню передбачуваність закону.

На нашу думку, доцільно визначити коло відповідних суб'єктів декларування, наприклад, віднести до них керівників і заступників керівників юридичних осіб державної і комунальної власності. Цей перелік не є спробою універсального визначення категорії посадових осіб юридичних осіб публічного права (що не є метою нашої статті), а зроблений із допомогою цільового методу, із врахуванням уявлень автора щодо обсягу обов'язків і корупційних ризиків у відповідних юридичних особах, та відповідний суспільний інтерес у публічному розкритті інформації.

Декларація під час звільнення. Двома основними проблемними моментами недостатньої якості закону щодо подання декларації під час звільнення є відсутність: 1) строків, 2) достатньо чіткого вказання на підстави для її подання.

Як і раніше, строк подання такої декларації законом не визначено, а визначено лише роз'ясненнями НАЗК. Цей документ не може створювати правових норм. Ми вже наголошували в одній зі статей на цьому моменті – що на день звільнення особа не може об'єктивно подати інформацію про ряд об'єктів декларування: про суму нарахованої зарплати, залишок коштів на рахунках, нараховані відсотки тощо [9]. Причому відповідну інформацію треба надавати й про членів сім'ї, а досить часто для того, щоби її зібрати, потрібен певний час, якого особа, що звільняється, може не мати. У таких випадках на практиці нерідко рекомендують подати аби щось, а потім виправити. Але цей підхід також створює навантаження на реєстр, на самого декларанта та членів їх сімей та призводить до можливих помилок та потенційної відповідальності.

Недостатню якість і передбачуваність має і відповідне формулювання поняття «особи, які припиняють діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування». Якщо особа звільняється з однієї посади і йде на іншу, також пов'язану з виконанням таких функцій, – чи припиняє вона таку діяльність? Чи може в такій роботі бути певна перерва, чи обов'язково звільнитися сьогодні, а завтра стати до роботи? А якщо людину через певний збій не зможуть вчасно оформити на новій роботі, а на попередній роботі вона вже не подала декларацію в день звільнення? А головне, що по суті змінюється, якщо людина перейшла на іншу державну роботу і мала кілька днів перерви між ними? Чи є принципово різними для цілей публічної зацікавленості в декларуванні інформації ці три приклади щодо державної служби, коли людина, ніде між цими датами не працюючи: 1) звільнилась з державної служби в понеділок 15 червня і прийнята до нової установи на державну службу у вівторок 16 червня; 2) коли вона звільнилась в п'ятницю 12 червня і прийнята на нову роботу в понеділок 15 червня; 3) коли вона звільнилась в п'ятницю 12 червня і прийнята на нову роботу в наступну п'ятницю 19 червня? На наш погляд, в усіх трьох прикладах нічого принципово не міняється, в той час, як, вочевидь, у другому і третьому випадках особа муситиме подавати декларацію.

Щодо визначення строку подання декларації під час звільнення, варто врахувати також необхідність урівнення прав декларантів на підготовку до декларації. Складність декларації під час звільнення є такою самою (якщо не вищою) від щорічної декларації. Для складання щорічної декларації декларант має до 3 місяців, тому відповідний строк має бути надано і для складання декларації під час звільнення. Також, на наш погляд, слід встановити подання декларації під час звільнення за станом на останній день календарного місяця, у якому відбулося звільнення, і звільнити від подання таких проміжних (за неповний рік) декларацій осіб, які перейшли з однієї посади на іншу, якщо обидві посади передбачають обов'язок декларування (з наведених вище мотивів).

Одна й та сама декларація в різних статусах. На сьогодні трапляються випадки, коли особа є зобов'язаною подавати одну й ту саму декларацію в різних статусах. Зокрема, якщо державний службовець протягом року бере участь у конкурсах на вищу посаду, він подає таку саму декларацію за попередній рік знову і знову. Перший раз він її подає як щорічну і як державний службовець, а другий і наступні рази він її подає як кандидат. Наприклад, 2 березня 2020 р. особа подала щорічну декларацію за 2019 р. потім 3 квітня 2020 р. вона задля участі в конкурсі подає ту саму (з тими ж показниками) декларацію, але в іншому статусі. Якщо таких конкурсів буде декілька, то і декларацій буде декілька. Це створює зайві труднощі для декларанта, зайве навантаження для реєстру і не приносить жодної користі для цілей відкритості суспільства та забезпечення відповідального врядування. Хіба що особа помилиться в якійсь із цих однакових декларацій, що поставить питання про її відповідальність.

Відповідно, вважаємо за необхідне передбачити в законі звільнення особи від подання такої повторної декларації в іншому статусі та заміну його наданням відповідної довідки або посилання на подану декларацію за відповідний рік у єдиному реєстрі.

Письмові пояснення декларанта. У разі виявлення розбіжностей між двома поданими деклараціями за той самий період (але декларантом у різних якостях, наприклад, щорічна та кандидата на посаду) поясненню підлягає причина розбіжностей. Декларант може мати необхідність або бажання надати пояснення і в інших випадках, не пов'язаних із повторним поданням декларацій (наприклад, через певні особливості об'єктів, що декларуються, чи умов подання декларації). Форма ж декларації не передбачає можливості подання письмових пояснень.

Маючи бажання уточнити або пояснити певні аспекти об'єктів, що декларуються, декларанти в деяких випадках намагаються вмістити певну інформацію в текстових полях декларації, що для цього не призначені. Відповідний підхід, в цілому, відповідає підходам, прийнятим у роз'ясненнях НАЗК. Наприклад, в п. 53 роз'яснень щодо особливостей заповнення інформації про об'єкти нерухомого майна, задля того, щоби відобразити в декларації садибу, тобто житловий будинок з прилеглими господарськими

будівлями, садом (городом), пропонує «в розділі 3 «Об'єкти нерухомості» у полі «Вид об'єкта» обрати варіант «Інше» і навести відповідний опис об'єкта». Водночас, як вказує НАЗК, «якщо складові такої садиби зареєстровані як окремі об'єкти нерухомості, їх слід відобразити в декларації окремо» [10].

У багатьох розділах декларації для того, щоб декларантові було доступне текстове поле, йому необхідно обрати серед запропонованих НАЗК опцій варіант «Інше». Причому більше підходящою за своєю сутністю, як правило, є інша опція.

Згідно з п. 46.4 Податкового кодексу України, якщо платник податків вважає, що визначена форма податкової декларації збільшує або зменшує його податкові зобов'язання, всупереч нормам цього Кодексу з такого податку чи збору, він має право зазначити цей факт у спеціально відведеному місці в податковій декларації; у разі необхідності платник податків може подати разом з такою податковою декларацією доповнення до такої декларації (з поясненням мотивів його подання), які складені за довільною формою, що вважатиметься невід'ємною частиною податкової декларації; платник податків, який подає звітність в електронній формі, подає таке доповнення в електронній формі [11].

Вважаємо, у зв'язку із цим, за необхідне, за аналогією, впровадити можливість декларанта подати письмові пояснення до антикорупційної декларації для чого передбачити відповідні поля в формі декларації.

Строки подання виправленої декларації. Складність будь-якої декларації свідчить про можливість допущення помилок. Але якщо, наприклад, податкова декларація може бути уточнена декларантом протягом 3-х років (1095 днів), що передбачено ст. 50, 102 Податкового кодексу, і цей строк повністю співпадає зі строком давності притягнення до відповідальності [11], то антикорупційна декларація може бути уточнена лише протягом 7 днів. Що робити суб'єкту декларування, який після 7 днів виявив помилку, – законом не передбачено. На практиці в таких випадках суб'єкти декларування вчиняють, зважаючи на вагомість помилки, по-різному: хтось звертається до НАЗК з відповідним листом, хтось не робить цього, вважаючи помилку неістотною, або просто, з огляду на відсутність визначеного механізму виправлення помилок після спливу 7 днів. Крім того, в аспекті ст. 369-2 Кримінального кодексу України, яка містить два склади злочину – умисне неподання декларації та умисне декларування недостовірної інформації, маємо принципову відмінність: в разі неподання декларації особі для притягнення до кримінальної відповідальності має бути надіслано повідомлення НАЗК про необхідність подання декларації (ч. 3 ст. 49 Закону). А отже особа, що не подала декларацію, має реальний шанс протягом 10 днів подати декларацію, і уникнути відповідальності, зокрема, якщо вона помилково її не подала. У ситуації з декларуванням недостовірних відомостей такого повідомлення немає, а отже, особа такого шансу не має. Хоча варто припустити, що за інших рівних умов неподання декларації, мабуть,

має більшу суспільну шкідливість, аніж декларування недостовірної інформації. Відсутнє аналогічне повідомлення і в механізмі притягнення до адміністративної відповідальності за ч. 4 ст. 172-6 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Податковим кодексом України в ст. 50, 102, передбачено можливість подання уточнюючих податкових декларацій протягом 1095 днів (тобто три роки) із дня спливу граничного строку подання декларації. Такий загальний строк давності є загальноприйнятним і застосовується, зокрема, і в цивільному праві. Зважаючи на те, що подання антикорупційної декларації так само, як і податкової декларації, стосується відповідних документів, які має зберігати декларант, для підтвердження достовірності даних декларації, на нашу думку, немає вагомих причин для встановлення в процедурі антикорупційного декларування строку, що є в 156 разів менше від аналогічного строку в податковому законодавстві. Крім того, якщо декларант у частині своїх доходів чи майна зобов'язаний подавати також і податкову декларацію про майно та доходи, в ній відображаються ті самі об'єкти – те саме майно і доходи. І строк уточнення такої декларації – 1095 днів.

Тому пропонується відповідно збільшити строк виправлення помилок і для електронної антикорупційної декларації.

Відсутність доступу до своєї декларації. А.М. Черенков у своїй дисертації вказує на необхідність надання органам досудового розслідування повного доступу до декларацій [7, с. 148]. Цікаво, що сам суб'єкт декларування чомусь не має повного доступу до своєї поданої декларації чи повідомлення про істотні зміни в майновому стані. Відкриваючи подану декларацію, навіть через секунду після її подання, суб'єкт бачить майже всі поля з поміткою «Конфіденційна інформація». Декларація в особистому кабінеті має майже такий самий вигляд, як і у відкритому доступі на сайті НАЗК. Виходить, що контролюючий орган, НАЗК, має такий повний доступ, а суб'єкт декларування – ні. Це створює не лише незручності у вигляді неможливості скопіювати інформацію з попередньої декларації при заповненні наступної. Це здатне створити нерозуміння, в разі виникнення певних зауважень чи запитань до декларації, адже ні підтвердити, яка інформація була ним унесена, ані здійснити самоперевірку декларант ефективно не може. Слід констатувати, що особа, по суті, не має доступу до електронного документа, створеного нею та підписаного її електронним цифровим підписом.

Наприклад, в електронному кабінеті на сайті Державної податкової служби (<https://cabinet.tax.gov.ua>) сам платник податків після подання податкової декларації бачить усю надану ним інформацію, в т. ч. конфіденційну, що доступна для нього в повному обсязі.

Із наведеною метою пропонується доповнити ст. 47 Закону правилом щодо надання декларанту доступу до повного змісту своєї поданої декларації та повідомлення про суттєві зміни в майновому стані.

Узагальнюючи наведене, вважаємо за необхідне зробити такі **висновки і пропозиції**:

1. Правове регулювання процедури електронного антикорупційного декларування потребує удосконалення, основними векторами якого мають бути: спрощення порядку подання декларацій та повідомлень про суттєві зміни в майновому стані, підвищення передбачуваності і зрозумілості норм, що регулюють процедуру декларування, в т.ч. удосконалення термінології.

2. Серед основних напрямів удосконалення, що потребують унесення змін до Закону «Про запобігання корупції», варто відзначити такі:

1) потребує визначення категорія таких суб'єктів декларування, як посадові особи юридичних осіб публічного права. Із цією метою пропонується ст. 1 Закону доповнити новим абзацом такого змісту: «Посадові особи юридичних осіб публічного права – керівники і заступники керівників юридичних осіб державної та комунальної власності»;

2) необхідно визначити в законі строк подання декларації під час звільнення, для чого пропонується абзац перший ч. 2 ст. 45 Закону доповнити словами «який закінчується останнім днем місяця, в якому відбулося припинення відповідних функцій». Декларація в цьому випадку подається протягом трьох місяців після припинення відповідних функцій. Така декларація не подається, якщо особа протягом тридцяти днів після припинення виконання функцій держави або місцевого самоврядування розпочала виконання функцій держави або місцевого самоврядування на іншій посаді або роботі;

3) з метою надання декларанту можливості усунути виявлені помилки в декларації після спливу 7 днів із дня подання декларації пропонується продовжити цей строк до загальноприйнятого строку, прийнятого в податковому законодавстві, для чого в ч. 4 ст. 45 Закону пропонується слово «семи» замінити цифрами «1095»;

4) з метою врегулювання обов'язку з кількразовим поданням декларантом однієї і тієї ж декларації в кількох статусах (з кількох підстав) статтю 45 Закону пропонується доповнити новою ч. 7 такого змісту: «7. У разі подання особою за минулий рік декларації з однієї з підстав, передбачених частинами першою, другою або третьою цієї статті, особа звільняється від обов'язку повторно подавати декларацію за цей же рік із інших підстав, передбачених цими частинами. У разі виникнення обов'язків повторного подання декларації з інших підстав за рік, за який уже подана декларація, суб'єкт декларування надає посилання на сторінку з поданою декларацією за відповідний рік у в єдиному державному реєстрі декларацій»;

5) із метою надання можливості декларантам надати в довільній формі пояснення до будь-якого показника декларації або повідомлення про суттєві зміни в майновому стані вважаємо за необхідне доповнити ст. 46 Закону новою частиною 8 такого змісту:

«8. Суб'єкт декларування під час подання декларації або повідомлення про суттєві зміни

в майновому стані, передбаченого частиною другою статті 52 цього Закону, має право надати власні пояснення в довільній формі до відповідної декларації або повідомлення, що надаються в електронній формі і підлягають оприлюдненню в Єдиному державному реєстрі декларацій як складова частина такої декларації або повідомлення»;

6) необхідно передбачити повний доступ декларанта до змісту поданих ним декларацій та повідомлень про суттєві зміни в майновому стані. Для цього пропонується абз. 3 ч. 1 ст. 47 Закону доповнити реченням такого змісту: «Суб'єкту декларування забезпечується повний доступ до змісту поданих ним декларацій та повідомлень про суттєві зміни в майновому стані через особистий кабінет у єдиному державному реєстрі декларацій».

Зважаючи на значну кількість правових та організаційних проблем у досліджуваній сфері, подальші наукові дослідження щодо вдосконалення процедур електронного антикорупційного декларування є перспективними та актуальними. Актуальні питання пріоритету форми декларації в процедурах електронного декларування, а також можливо надмірного збирання в декларації персональних даних про декларанта, членів його сім'ї та контрагентів, із якими декларант та члени його сім'ї вступають у відносини, а також юридичний казус щодо передбачення в іншому Законі № 524-IX від 04.03.2020 порядку набрання чинності нормами Закону № 140-IX, через невірну практику її впровадження, що вже почала складатися, – розглядаються нами в окремій статті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Єдиний державний реєстр декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. *Статистичні дані*. URL : <https://public.nazk.gov.ua/stats> (дата звернення: 21.05.2020).
- Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 10.06.2016 № 2 «Про початок роботи системи подання та оприлюднення декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0958-16> (дата звернення: 04.05.2020).
- Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#n189> (дата звернення: 05.05.2020).
- Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення ефективності інституційного механізму запобігання корупції» 2 жовтня 2019 року № 140-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/140-20#n60> (дата звернення: 06.05.2020).
- Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо конфіскації незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і покарання за набуття таких активів» 31 жовтня 2019 року № 263-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/263-20#n159> (дата звернення: 07.05.2020).
- Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Зако-

ну України «Про запобігання корупції». від 4 березня 2020 року № 524-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/524-20#n36> (дата звернення: 08.05.2020).

7. Черенков А.М. Розслідування декларування недостовірної інформації : дис. к. ю. н.: 12.00.09. – НАВС. Київ, 2020. URL : <https://www.naiu.kiev.ua/naukovadiyalnist/specjalizovani-vcheni-radu/specjalizovani-radi-navs/specjalizovana-vchena-rada-d-2600705/zahisti-disertacij/cherenkov-artur-mihajlovich.html> (дата звернення: 09.05.2020).

8. Кравчук О.О. Електронні антикорупційні декларації: організаційно-правове забезпечення впровадження. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2016. № 5. С. 49–53. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmju_2016_5_17 (дата звернення: 10.05.2020).

9. Кравчук О.О. Проблема правової визначеності в забезпеченні антикорупційної політики.

Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі : Матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 7 груд. 2018 р.): у 2 ч. Київ : НАВС, 2018. Ч. 1. С. 85–91. URL : <https://www.naiu.kiev.ua/pravova-prosvita/osnovi-antikorpucijnogo-zakonodavstva-ukrayini/naukovi-statti-ta-tezi-z-antikorpucijnoi-tematiki/materiali-iv-miznarodnoyi-naukovo-praktichnoyi-konferenciyi.pdf> (дата звернення: 11.05.2020).

10. Особливості відображення відомостей про об'єкти нерухомості. URL : <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/04/V.-Osoblyvosti-vidobrazhennya-vidomостей-pro-ob-yekty-neruhomosti-1.pdf> (дата звернення: 11.05.2020).

11. Податковий кодекс України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 11.05.2020).

Кравчук О.О. ЕЛЕКТРОННА АНТИКОРУПЦІЙНА ДЕКЛАРАЦІЯ: ВЕКТОРИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

У статті проаналізовані правові проблеми регулювання процедури подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Розроблено висновки і пропозиції щодо удосконалення правового забезпечення електронного антикорупційного декларування. До основних напрямів удосконалення віднесено: спрощення порядку подання декларацій та повідомлень про суттєві зміни в майновому стані, підвищення передбачуваності і зрозумілості норм, що регулюють процедуру декларування, в т.ч. удосконалення термінології. Сформульовано пропозиції до законодавства.

Вказується на необхідність визначити коло посадових осіб юридичних осіб публічного права як суб'єктів декларування. Запропоновано віднести до них керівників і заступників керівників юридичних осіб державної і комунальної власності. Обґрунтована доцільність унесення змін до закону щодо порядку подання декларації під час звільнення. Доцільно визначити, що декларація під час звільнення подається за станом на останній день календарного місяця, у якому відбулося звільнення. Необхідно звільнити від подання таких проміжних (за неповний рік) декларацій осіб, які перейшли з однієї посади на іншу, якщо обидві посади передбачають обов'язок декларування

Доцільно впровадити можливість декларанта подати письмові пояснення до антикорупційної декларації, для чого передбачити відповідні поля в формі декларації. Необхідно забезпечити надання декларанту доступу до повного змісту своєї поданої декларації та повідомлення про суттєві зміни в майновому стані. Запропоновано збільшити строк виправлення помилок і для електронної антикорупційної декларації до 1095 днів. Пропонується передбачити в законі звільнення особи від подання повторної декларації за той самий рік в іншому статусі та заміну його наданням відповідної довідки або посилання на подану декларацію за відповідний рік у єдиному реєстрі.

Ключові слова: декларація посадових осіб, електронна декларація, державна служба, повідомлення про суттєві зміни в майновому стані, посадова особа юридичної особи публічного права, суб'єкт декларування, НАЗК.

Kravchuk O.O. ELECTRONIC ANTI CORRUPTION DECLARATION: VECTORS OF IMPROOVING

Legal issues of the procedure of submitting declarations of persons authorized to perform the functions of the state or local self-government were analyzed in the article. The conclusions and proposals for improving the legal regulation of electronic anti corruption declaration were made. It is necessary to simplify the procedure for submitting declarations and notifications of significant changes in property status. There is a need to increase the foreseeability and clarity of the rules governing the declaration procedure, including improving terminology. There is a need to set the definition of the category of such subjects of declaration as "officials of legal entities under public law". The author proposes to include the heads and deputy heads of legal entities of state and communal property in this category. It is necessary to define in the law the term of submission of the declaration at dismissal. The author proposes to provide that such declaration might be submitted within three months after the termination of the status of official. It is advisable to determine that the declaration at dismissal should be filed for the period until the last day of the calendar month in which the dismissal took place. The author also proposes to provide that such declaration should not be filed if a person within thirty days begin to work as an official in a new position.

It is advisable to introduce the possibility of the declarant to submit written explanations to the anti corruption declaration. For this purpose, it is necessary to provide the appropriate fields in the blank of the declaration. Nowadays, when the declarant wishes to clarify or explain certain aspects of the objects being declared, he or she in some cases tries to include certain information in the text fields of the declaration that are not intended for that purpose.

It is necessary to provide the declarant with access to the full content of his submitted declaration and notification of significant changes in property status. Nowadays in the personal account the declaration has almost the same appearance as in the public access on the public website. It turns out that the controlling body, the NACP, has

such full access, but the declarant does not. This not only creates inconvenience and inability to copy information from the previous declaration when filling out the next one. This can create misunderstanding in the event of certain comments or questions about the declaration arise. Because neither the information can be confirmed by the declarant, nor the declarant can effectively confirm or self-verify the declaration's content. It should be noted that a person, in fact, does not have nowadays access to an electronic document created by him or her and signed by his or her electronic digital signature.

It is proposed to increase the deadline for correcting errors for the electronic anti-corruption declaration to 1,095 days. It is proposed that the law exempt a person from submitting a re-declaration for the same year in a different status. This obligation might be replaced with the provision of a certificate or reference to the submitted declaration for the year in the public register.

Key words: declaration of officials, electronic declaration, civil service, notification of significant changes in property status, subject of declaration, NACP.